

Lejre Kommune Kommunalbestyrelsen	28-05-2019 18:00	Side 1
--------------------------------------	------------------	--------

ØU - Landsbyudvalg: Vedtagelse af kommissorium

Sagsnr.: 18/12216

Resumé:

Kommunalbestyrelsen besluttede i forbindelse med vedtagelsen af styrelsesvedtægten i januar 2018, at der skal nedsættes et ad hoc udvalg – Landsbyudvalget. Landsbyudvalget får til formål at fremme innovation og nytænkning af landsbyudviklingen. Den nærmere sammensætning af udvalget samt udvalgets opgave- og arbejdsformer besluttet af Kommunalbestyrelsen i forbindelse med vedtagelse af kommissorium for udvalget.

I denne sag fremlægges et forslag til kommissorium for Landsbyudvalget.

Indstilling:

Direktionen indstiller:

1. at forslag til kommissorium for Landsbyudvalget godkendes,
2. at udvalget sammensættes af 8-10 borgere fra landsbyerne, som udvælges på baggrund af den i sagsfremstillingen foreslåede proces samt 7 medlemmer af Kommunalbestyrelsen i form af Økonomiudvalget,
3. at forslag til tidsplan godkendes,
4. at der meddeles anlægsbevilling på udgift på 0,5 mio. kr. til Landsbyudvalgets arbejde,
5. at bevillingen på 0,5 mio. kr. finansieres af det i budget 2019 afsatte rådighedsbeløb til byfornyelse på 4,5 mio. kr.

Beslutningskompetence:

Kommunalbestyrelsen.

Beslutning Økonomiudvalget den 22-05-2019:

Indstillingerne anbefales.

Beslutning Kommunalbestyrelsen den 28-05-2019:

Indstillingerne tiltrådt.

Afbud:

Rikke Zwisler Grøndal

Thomas Bisgaard

Christian Fjeldsted Andersen

Sagsfremstilling:

Kommunalbestyrelsen besluttede i forbindelse med vedtagelsen af styrelsesvedtægten i januar 2018, at der skal nedsættes et ad hoc udvalg – Landsbyudvalget. Landsbyudvalget får til formål at fremme innovation og nytænkning af landsbyudviklingen, herunder:

- tiltag der vil fremme fællesskaber, erhverv og liv i landsbyerne og nytænke organisering og finansiering.

Lejre Kommune Kommunalbestyrelsen	28-05-2019 18:00	Side 2
--------------------------------------	------------------	--------

- konkrete fysiske indsatser m.h.p. forskønnelse og realisering af landsbyernes potentiale, jf. Landsbyvisionariet.

Den nærmere sammensætning af udvalget samt udvalgets opgave- og arbejdsformer besluttet af Kommunalbestyrelsen i forbindelse med vedtagelse af kommissorie for udvalget.

Søndag den 27. januar 2019 afholdt Lejre Kommune til en Landsbydag i Ejby, hvor omkring 100 borgere, repræsentanter fra bylaug, foreninger, virksomheder, politikere mv. gav input til kommissoriet i et workshop-forløb. Se opsamling i bilag A.

Administrationen har efterfølgende udarbejdet et forslag til kommissorium for Landsbyudvalget. Hovedtræk er gengivet nedenfor, og det fulde kommissorium kan læses i bilag B.

Kommissoriet kort fortalt

Afsættet for Landsbyudvalgets opgaver og arbejdsformer er følgende:

- Landsbyudviklingen hviler på – forudsætter – borgernes aktive deltagelse, hvor mange arbejder i en fælles retning, og hvor der er et godt samarbejde mellem landsby og kommune.
- Et effektivt samarbejde forudsætter en eller anden grad af organisering af landsbyerne, hvor nogle vælges til at repræsentere andre på demokratisk vis.
- Men der kan ikke lægges en "one size fit all" organiseringsmodel/geografisk organisering ned over landsbyerne. Organiseringen må opstå nedefra, men med inspiration fra eksisterende landsbysamarbejder i og uden for Lejre Kommune.
- Landsbyerne og lokalsamfundene har forskellige stedbundne kvaliteter og potentialer. F.eks. i form af særlige naturmæssige, fysiske, erhvervmæssige, kulturelle og menneskelige potentialer og behov, der knytter sig til de enkelte steder. Landsbyudvalgets arbejde og arbejdsformer skal sikre plads til denne forskellighed.
- Der skal være plads for borgerne til at deltage på forskellige måder – nogle borgere er interesserede i den mere strategiske dimension, mens andre borgere er mere interesserede i det helt nære og konkrete.

Tre spor

Landsbyudvalgets arbejde tilrettelægges i tre spor, som føder ind i hinanden.

Alle landsbyer kan deltage i et eller flere spor – ingen er på forhånd udelukket. Dog stiller deltagelse i spor 2 krav om, at landsbyen er organiseret på en måde, hvor landsbyen vælger nogle af landsbyens beboere til at repræsentere sig i det seminarforløb, som er kernen i spor 2.

- *Spor 1 retter sig mod alle landsbyer.*

Formålet med dette spor er at fremme vidensdeling mellem landsbyerne ved at:

- tilrettelægge og afvikle byudviklingsdag(e) m.h.p. at inspirere til landsbyudvikling, dele viden m.v.
- skabe én indgang for byudviklingens aktører f.eks. med hjemmeside eller app hvor aktørerne kan komme i kontakt med hinanden, se hinandens projekter og gode

Lejre Kommune Kommunalbestyrelsen	28-05-2019 18:00	Side 3
--------------------------------------	------------------	--------

eksempler, få information om fonde, puljer m.v.

Spor 1 fungerer i forbindelse med opstarten af Landsbyudvalgets arbejde som mobilisering og kickstart til spor 2 og 3. Det sker ved, at Landsbyudvalget inviterer til møder forskellige steder i kommunen for at informere om sit arbejde og mobilisere til deltagelse, herunder formidle hvad der kommer til at ske i spor 2 og hvilke kriterier, der er for at deltage i dette spor. Formålet er bl.a. at mobilisere forskellige målgrupper af borgere, f.eks. både ældre og yngre med forskellige baggrunde og kompetencer til at tage del i arbejdet.

Efter den indledende mobilisering fortsætter spor 1 som vidensopbygning, videndeling og historiefortælling.

- *Spor 2 retter sig mod landsbyer, der aktivt vælger at deltage i et fælles seminarforløb.*

Formålet med dette spor er at understøtte de landsbyer og landsbysamarbejder, som ønsker at arbejde systematisk og langsigtet med deres egen udvikling. *Spor 2* følger op på mobiliseringen i spor 1 med et seminarforløb – et Landsbyakademi.

I seminarforløbet får deltagerne bl.a. stillet metoder og viden til rådighed, der sætter fokus på landsbyens særlige styrker og muligheder (DNA) - også set med de unges og mulige tilflytters perspektiv; og på hvordan landsbyen kan udvikle styrkesiderne yderligere de kommende år, herunder muligheder for tilpasning af det byggede miljø, bolig- og erhvervsudvikling med afsæt i kommuneplanen m.v. Målet er at hjælpe de enkelte grupper igennem en proces, som leder frem til konkrete projektideer og ruste dem til i fremtiden at kunne gemmeføre lignende processer på egen hånd.

Til grund for arbejdet ligger bl.a. Landsbyvisionariet udarbejdet i samarbejde med Realdania.

Deltagelse i spor 2 forudsætter, som nævnt, at landsbyen er organiseret på en måde, hvor nogle vælges demokratisk til at repræsentere andre. Landsbyudvalget vil som en af sine første opgaver skulle tage stilling til kriterierne for deltagelse i spor 2.

Der tilknyttes ekstern bistand til udvikling og afvikling af Landsbyakademiet.

- *Spor 3 er strategiske pilotprojekter eller prototyper, der afprøves et sted i kommunen med henblik på mulighed for udbredelse. Spor 1 og 2 vil løbende kunne give input til spor 3 og vice versa.*

Formålet med dette spor er at gennemføre konkrete pilotforsøg, som rummer et særligt strategisk potentiale for udvikling af moderne landsbyer i Lejre Kommune, jf. *Vores Sted*.

Der afsættes midler til pilotprojekterne, som både kan gå til projektudvikling og konkrete investeringer i teknologiske løsninger m.v. Eksempler på emner for pilotforsøg og "prototyper" kan være:

- **Naturen og byerne:** Viser nye veje til, hvordan tættere koblinger mellem by og natur skaber mere attraktivitet i lokalsamfundet. Det kan både handle om naturen i byen, mødet mellem by og natur og ikke mindst om adgangen ud i naturen via stier mv. Her er også tætte koblinger til friluftsliv, sundhed, bevæg dig for livet mv.
- **Smart city/village, den moderne landsby:** forsøg med "smart landsby" løsninger. Her er fokus på, hvordan ny digital teknologi, innovation og platformsløsninger kan styrke den lokale udvikling til gavn for både borgere, virksomheder og bæredygtig vækst og udvikling.

Lejre Kommune Kommunalbestyrelsen	28-05-2019 18:00	Side 4
--------------------------------------	------------------	--------

- Mobilitet: Forsøg med nye løsninger, der kvalificerer og øger den lokale mobilitet. Det kan f.eks. handle om "transport on demand", elcykler i landsbyerne, bedre skifte- og opsamlingssteder, udvikling af flextrafik, kommunebusser, dele- og landsbybiler, mobilisering til at anvende eksisterende platforme mv.
- Deleøkonomi: Nye låne-leje-dele-muligheder, der løfter byernes attraktivitet, demonstreres. Her er fokus på cirkulær økonomi og kredsløbstækning gennem konkrete fysiske tiltag som grejbanke, naboskabe, genbrugssteder, upcycling mv. Der er allerede en del eksempler i kommunen, som kan inspirere og udvikles videre.
- Forskønnelse og bevaring af landsbymiljøer: Forsøg med forskønnelse f.eks. i samarbejde med lokale håndværkere, studerende fra design- eller arkitektskole mv. Fokusområdet kan kobles til den aktuelle screening af kulturmiljøer i Lejre Kommune, der er finansieret Realdania og gennemføres af Arkitektskolen i Aarhus i samarbejde med lokale interessenter.

Det vil formentlig falde naturligt, at spor 3 følger op på spor 1 og 2 gennem afprøvning og realisering af udvalgte projekter.

Kommunikation

Som en integreret del af de tre spor vil landsbyerne og Landsbyudvalget arbejde aktivt med kommunikation både indadtil og udadtil med sigte på at sætte og præge dagsordener i den nationale debat, der fremmer et eller flere af de tre spor og formålet med Landsbyudvalget.

Landsbyudvalgets sammensætning

Landsbyudvalget får til opgave at tilrettelægge og gennemføre aktiviteterne inden for de tre spor. Det nedsættes som et § 17,4 udvalg, jf. Kommunalbestyrelsens beslutning.

Udvalget mødes i formelle udvalgmøder hver anden til tredje måned, men deltager først og fremmest aktivt - og efter udvalgets egen nærmere arbejdsdeling og evt. underorganisering - i aktiviteter i de tre spor beskrevet ovenfor. I forhold til de tre beskrevne spor er udvalget:

- I spor 1 er de værter på kickstartmøder rundt om i kommunen.
- I spor 2 er de deltagende med fokus på at komme tæt på de diskussioner, der finder sted i de enkelte landsbysamfund og bidragende ved at sætte de enkelte landsbyers ideer ind i en bredere kommunal kontekst og strategi.
- I spor 3 er de indstillende ved at vurdere og indstille projekter til støtte.

Udvalget sammensættes på baggrund af følgende proces:

- Der inviteres til et åbent møde, når Kommunalbestyrelsen har vedtaget kommissoriet. På mødet formidles kommissoriet og vilkår for deltagelse i Landsbyudvalget.
- På den baggrund giver interesserede en tilkendegivelse om interesse i at deltage i landsbyudvalget.
- Herefter udvælger Kommunalbestyrelsen deltagerne ud fra hensyn til repræsentation i forhold til a) geografi b) små og store landsbyer/lokalsamfund c) kompetence-sammensætning i udvalget der afspejler opgaven og de tre spor, herunder en vis balance mellem erhvervs-, borger-, og kommunerepræsentation.

Det anbefales, at der udvælges 8-10 medlemmer fra Landsbyerne og 7 fra Kommunalbestyrelsen i form af Økonomiudvalget, herunder borgmesteren som leder udvalget.

Lejre Kommune Kommunalbestyrelsen	28-05-2019 18:00	Side 5
--------------------------------------	------------------	--------

Udvalget vil således være på 15-17 medlemmer.

Tidsplan for etablering af udvalget

Landsbyudvalget arbejder i perioden oktober 2019 til december 2020. Det videre arbejde med etablering af udvalget anbefales at følge tidsplanen nedenfor:

- Maj 2019: Godkendelse af kommissoriet i Kommunalbestyrelsen.
- Juni 2019: Invitation til åbent møde om Landsbyudvalget udsendes.
- August 2019: Afholdelse af åbent møde om Landsbyudvalget m.h.p. interesselikendegivelse.
- September 2019: Udvælgelse af medlemmer til udvalget (politisk beslutning).
- Oktober-november 2019: Opstart af spor 1 m.v., jf. ovenfor.

Administrationens vurdering:

Administrationen vurderer, at kommissoriet og den brede involvering i arbejdet med landsbyudviklingen er i tråd med ideen i Vores Sted, Landsbyvisionariet, Landsbydagen og Kommuneplan 2017, hvor velfærden og udviklingen af kommunens 49 landsbyer og småbyer er et fælles ansvar og en fælles mulighed for borgere, foreninger, erhvervsliv, politikere og kommunalt ansatte.

Handicappolitik:

Administrationen vil så vidt muligt arbejde for at gøre tilgængelighed for alle til en integreret del af arbejdet med landsbyudviklingen

Økonomi og finansiering:

Der søges om en anlægsbevilling på 500.000 kr. som skal anvendes til afvikling af aktiviteter, herunder møder og kick-off, konsulentbistand m.v. Pengene er afsat som rådighedsbeløb i budget 2019-22 til byudvikling og prioriteres inden for denne ramme til Landsbyudvalget.

Der vil i takt med at planen for udvalgets arbejde konkretiseres blive forelagt nærmere oplæg om disponering af anlægsbevillingen på de 500.000 kr. for Økonomiudvalget.

Udvalget kan herudover indstille projekter og tiltag til Kommunalbestyrelsen, som vil tage stilling til disse i takt med, at de foreligger.